

Informace o přípravě nového informačního systému kriminality

Jan Rozum

Michaela Roubalová

Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Dlouhodobě vnímaným problémem, který výrazně komplikuje práci se statistickými daty o kriminalitě, je nepropojenost informačních systémů Policie ČR a Ministerstva spravedlnosti (včetně jednotlivých resortních složek, zejména systému soudů, státních zastupitelství, Vězeňské služby, Probační a mediační služby a Rejstříku trestů). Do každého systému se data vkládají zvlášť na základě vlastní metodologie (v některých systémech je vykazovanou jednotkou pachatel, v jiných spáchaný skutek) i terminologie (policie např. používá vlastní takticko-statistickou klasifikaci skutků, zatímco soudy a státní zastupitelství vykazují skutky podle ustanovení trestního zákoníku), což významně znesnadňuje práci s jednotlivými statistickými výstupy. V důsledku vzájemné nekompatibility statistických systémů není v současnosti možné sledovat konkrétní případ napříč jednotlivými fázemi trestního řízení, od doby před vlastním zahájením přes samotné trestní řízení až po nápravná a dohledová opatření. Není ani možné propojovat statistické údaje s jinými datovými zdroji, například s daty o přestupkových a správních řízeních nebo základními registry.

Do Akčního plánu Auditů národní bezpečnosti z roku 2016 bylo proto zařazeno také opatření o rozšíření dostupnosti statistických dat o kriminalitě, spočívající zejména v propojení statistik kriminality tak, aby bylo možné dohledat a analyzovat průběh jednotlivých trestních řízení. Gestorem tohoto úkolu bylo stanoveno Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti a Nejvyšším státním zastupitelstvím. Cílem opatření bylo vytvořit souhrn návrhů na změnu sledování kriminality pro potřeby trestní politiky. Prioritně mělo být zabezpečeno, aby bylo možné sledovat konkrétní anonymizovaný případ napříč celým trestním procesem, což by mimo jiné umožnilo i vyhodnocení průběhu celého řízení. Zároveň by měl systém umožnit i pořízení agregovaných výstupů o vedení případu celým systémem pro účely analýz, výzkumu a zveřejnění.

Za účelem realizace výše zmíněného opatření byla vytvořena pracovní skupina složená ze zástupců institucí, které se v rámci obou resortů podílejí na tvorbě nebo zpracování dat. Skupina vyhodnotila jako nejlepší variantu vytvoření nového jednotného informačního systému. Sledovanou jednotkou by měl být „pachateloskutek“, tj. jeden skutek spáchaný jedním pachatelem.

Tím by se měla odstranit aktuální nejednotnost, kdy některé instituce považují za vykazovanou jednotku skutek, který může být spáchán i více spolupachateli nebo naopak osobu pachatele, která mohla spáchat i více skutků. Prvotní data by do systému zadávala policie. Další složky působící v systému trestní justice (státní zastupitelství, soudy, Probační a mediační služba, Vězeňská služba) by následně doplňovaly své údaje. Důraz by měl být kladen na automatizaci celého systému. Systém by měl umožnit generování standardních agregovaných výstupů za definované statistické období. Systém by byl zabezpečený a přístup do něj by měli mít pouze oprávnění uživatelé ze zainteresovaných resortů a vybraní externí výzkumníci. Zároveň by měl systém generovat standardní sestavy, které budou pravidelně zveřejňovány a jako takové budou všeobecně dostupné. I proto, že statistické sledování by mělo být zahajováno na úrovni policie, bylo jako jednotný gestor celého systému navrženo Ministerstvo vnitra, které by mělo být také zodpovědné za vedení nejdůležitějšího úkolů a to nastavení sjednocení terminologie a metodologie, tedy vytvoření zcela nového jednotného systému vedení statistik kriminality.

Navržená „reforma“ oficiálních kriminálních statistik byla schválena usnesením vlády č. 495 ze dne 8. července 2019 o rozvoji a inovaci statistik kriminality, kterým bylo rovněž uloženo 1. místopředsedovi vlády, ministru vnitra a ministryni spravedlnosti v tomto směru jednat. Kromě analýzy současných statistických informačních systémů resortů vnitra a spravedlnosti a vypracování architektonického návrhu nového informačního systému je v plánu i realizace legislativní analýzy a analýzy finančních a dalších nákladů včetně jejich možného krytí.

Zahájené práce na „reformě“ statistik bohužel znesnadnila nastalá pandemická situace. Nelze než doufat, že pracovní skupina co nejdříve obnoví svoje aktivity a záměr se přes komplikace podaří zdárně naplnit.

JAN ROZUM je absolvent Právnické fakulty UK. V Institutu pro kriminologii a sociální prevenci působí jako výzkumný pracovník od roku 1991, od roku 2000 ve funkci tajemníka. Věnuje se problematice sankční a trestní politiky, alternativních trestů, recidivy, probace a mediace. Je autorem řady publikací, publikuje v odborném domácím i zahraničním tisku. Je členem poradních sborů Ministerstva spravedlnosti, například Rady pro probaci a mediaci.

MICHAELA ROUBALOVÁ je právnička. Pracuje jako výzkumná pracovníce v Institutu pro kriminologii a sociální prevenci. V rámci své výzkumné a publikační činnosti se zaměřuje zejména na problematiku drogové kriminality a související adiktologická témata a na viktimologii.